

Elintarviketuotannon turvaamisesta ja asutustoiminnasta EU-Suomeen

Blogikirjoitus keskusta.fi –sivustolla 31.5.2010.

Viime viikon tiistaina juhlistimme Ritarihuoneella Maa- ja metsätalousministeriön 150-vuotista taivalta. Juhla oli erityisen upea ja suomalainen ruoka oli juhlan keskeinen tekijä. Hämeen ja Haaga-Helian ammattikorkeakoulujen opiskelijat olivat loihtineet paikalle upean suomalaisen gourmet-pöydän. Suomen ruokaministeriö juhli ensiluokkaisen suomalaisen ruuan kera.

Maa- ja metsätalousministeriön 150 vuoteen on mahtunut monenlaista. Ministeriön alkuvuosia varjostivat suuret nälkävuodet, jotka veivät hautaan jopa 100 000 suomalaista. Nälänhätä vauhditti vuoden 1860 syyskuussa perustetun Senaatin maanviljelys- ja yleisten töiden toimituskunnan organisointia ja maataloushallinnon luomista. Silloin ymmärrettiin kuinka keskeisessä asemassa maataloushallinto on elintarviketuotannon turvaamisen ja kehittämisen kannalta.

1800-luvun viimeisten vuosien jälkeen Suomi on itsenäistynyt, osallistunut talvi- ja jatkosotiin ja asuttanut merkittävän määrän luovutettujen alueiden siirtolaisia. 15 vuotta sitten Suomen maatalouden toimintaympäristössä tapahtui myös erittäin merkittävä muutos, kun Suomi liittyi Euroopan unioniin ja soveltaa nykyisin yhteistä maatalouspolitiikkaa. Hallinto on kasvanut melkoisesti tämän matkan varrella ja EU jäsenyys on asettanut sille suuria haasteita. On kuitenkin muistettava, että ministeriön perustehtävä on säilynyt pitkälti samana: ministeriön yksi avaintehtävä on ruokahuollon turvaaminen. Tulevaisuudessa, kun ruoasta tulee varmasti enenevästi pulaa maapallolla, oman ruoantuotannon arvo tulee entisestään korostumaan.

Harva saattaa muistaa, kuinka tärkeä rooli maa- ja metsätalousministeriöllä on ollut sotien jälkeen siirtoväen asuttamisessa. Kuvaavaa on, että vuonna 1950 ministeriössä työskenteli 562 henkilöä, joista 508 henkilöä työskenteli asutusasiainosastolla ja muualla ministeriössä vain 54 henkilöä. Asutusprojekti oli todella mittava. Siirtoväkeä oli kaikkiaan yli 400 000 henkeä, joista noin puolet eli 223 000 henkeä oli saanut elantonsa maataloudesta ja sen sivuelinkeinoista joko osittain tai kokonaan. Lähtökohtana oli tämän ihmisjoukon uudelleen asuttaminen eikä esimerkiksi rahakorvauksien maksaminen. Se oli sen ajan erittäin kaukonäköistä ja viisasta politiikkaa.

Sodan takia maataloustuotanto oli supistunut paljon, mutta huolimatta suurista sodan menetyksistä, elintarviketuotanto kasvoi suhteellisen nopeasti takaisin sotaa edeltävän ajan tasolle. Toki asutustoiminta myös heikensi maatalouden rakennetta, sillä pientilojen osuus kasvoi suuremmaksi.

Sodan jälkeen vielä ruoka oli Suomessa säännösteltyä siis kortilla. Itsekin olen elänyt kahvi- ja sokerikorttiajan ja muistan kuinka äiti laski jäljellä olevat kuukauden kortit, jotta ruoka riittäisi. Tämän päivän ruoantuotannon ongelmana on elinkeinon heikko kannattavuus. Markkinoilta saatavien tuottajahintojen määräytymiseen on voitava jatkossa vaikuttaa tuottajien neuvotteluvoimaa ketjussa lisäämällä. Tukipolitiikka ja kustannusten alentaminen verotuksen keinoin ovat poliittisen päätöksenteon välineitä.

Niitä on käytetty mutta se ei yksin riitä vaan tarvitaan markkinoilta kustannusten nousut kattava hinnanmuodostus. Ruokapula nostaa ruoan ja ruoantuottajien arvostusta.

Sirkka-Liisa Anttila, maa- ja metsätalousministeri